

A Könyvtári Figyelőben már több alkalommal beszámoltunk egyes országok olyan másodfoku bibliográfiáiról, melyek a könyvtárakban, tudományos intézményekben folyó irodalomkutatásokról adnak számot. (KF. 5. évf. 1. sz. 1959. 61-62. p.; 7. évf. 9. sz. 1961. 626-627. p.) Ezeket "perspektivikus másodfoku" bibliográfiáknak neveztük azért, mert az általuk regisztrált tételek nem megjelent bibliográfiákat reprezentálnak, hanem olyan bibliográfiai összeállításokat, melyek esetleg később megjelennek (pl. a KF.1959-es 1. számában ismertetett szovjet kiadvány jelzi a tervezett megjelenés időpontját) vagy csak jegyzék, kartoték formájában, az illető könyvtárban, vagy tudományos intézménynél állanak rendelkezésre.

Az alábbiakban a varsói Nemzeti Könyvtár Tudományos Tájékoztató Osztálya által kiadott ilyen kurrens "perspektivikus másodfoku" bibliográfia 20. füzetéről számolunk be.

A füzet 28 könyvtár és egyéb tudományos intézmény által beküldött cimanyagot öleli fel; 373 tételt tartalmaz a lengyel Nemzeti Bibliográfia (Przewodnik Bibliograficzny) szakbeosztása szerint. Nem tartal-

WYKAZ TEMATYCZNY WAZNIEJSZYCH ZESTAWIEN
BIBLIOGRAFICZNY WYKONANYCH PRZEZ BIBLIOTEKI
I INSTYTUTY NAUKOWE W POLSCE
Biblioteka Narodowa, Zakład Informacji
Naukowej.
Warszawa.

20. zesz. 1961. 43 p.

mazza azonban a Központi Tudományos Műszaki és Gazdasági Tájékoztató Intézet (ez az utóda az átszervezett Központi Tudományos és Műszaki Dokumentációs Intézetnek) által készített bibliográfiai összeállításokat, tekintettel arra, hogy átszervezés miatt nem érkezett be a Nemzeti Könyvtárba az Intézettől jelentés. Viszont sok orvosi bibliográfial összeállítást közöl a Központi Orvostudományi Könyvtár jelentése nyomán.

A kiadvány előszavában felhívást intéz a könyvtárakhoz, hogy az 1961. év második felében elkészült, illetve az 1962. év első felére tervezett bibliográfiák, illetve irodalomkutatások címét, várható terjedelmét és szakjelzetét 1962. januárjának első hetében jelentsék.

AZ ANGOL KÖNYVTÁRAK ÉS A HUMÁN TERÜLETEN FOLYÓ KUTATÁSI MUNKA

Research in the humanities and the social sciences. = Libr. Ass. Rec. 63. vol. 1961. 11. no. 380-381. p.

A humán és a társadalomtudományok terén folyó kutatómunka. - Az Angol Akadémia a könyvtárakkal is foglalkozó jelentésének ismertetése.

Az Angol Tudományos Akadémia nemrég tette közzé jelentését annak a vizsgálatnak eredményéről, amelyet a Rockefeller Alapítvány támogatásával erre a kérdésre vonatkozóan

folytatott: mennyiben áll a szükséges anyagi fedezet azok rendelkezésére, akik a humán és társadalomtudományok területén kívánnak kutatómunkát végezni.*

A jelentés először általánosságban megállapítja, mennyivel kevesebb anyagi fedezet szolgál a humán és a társadalomtudományok terén folyó kutatómunka támogatására, mint a természettudományok céljaira, ahol szinte semmi komolyabb kutatóterv végrehajtá-

* Research in the Humanities and the Social Sciences, Report of a Survey by the British Academy, 1958-1960. Oxford University Press, London, 1961.

sáról nem kell - fedezet hiányában - lemondani. Majd részleteiben is kitér a hiányosságokra s ezeket a következőkben jelöli meg:

a jövedelmi adó törvény jelen formájában nem nyújt lehetőséget a humán területen folyó kutatás megfelelő támogatására, ezért megváltoztatása kívánatos;

hiányzik egy olyan állami szerv, ami jogosult volna a támogatás nyújtására, ezért a természettudományi és ipari kutatást irányító hivatal (Department on Scientific and Industrial Research) párhaként, ennek sürgős felállítására van tehát szükség;

a támogatás ne szorítkozzék csak az egyetemeken folyó munka előmozdítására;

fedezetet kell előteremteni a fontosabb kutatási eredmények közzétételének és a folyóiratok kiadásának költségeire;

a tudományos társaságok mind kevésbé tudják ellátni a nemzeti művelődés előmozdítása céljából elengedhetetlen tevékenységüket; támogatásra van tehát szükségük hivatali helyiségeik, könyvtáraik fenntartására, személyzetük fizetése, folyóirataik közzététele és tudósok vendégül látása céljaira.

Külön fejezet foglalkozik a könyvtárak kéréésével. A fedezet hiánya s a kurrens munkák folyamatos ellátásának szüksége megakadályozza, hogy távlati tervként a kutatómunkákhoz szükséges nagyobb gyűjteményeket alakíthassanak ki. Veszélyt rejt magában, hogy sok forrásanyag egyedül a British Museum könyvtárában található meg. Más központokban is egy-egy problémával kapcsolatos teljes gyűjtemények kialakítására van tehát szükség.

A köteleespéldány megórzó könyvtáraktól eltekintve, a leggazdagabb anyag az egyetemi könyvtárakban, a tudományos társaságok könyvtáraiban és bizonyos méretéig a közművelődési könyvtárakban található. A National Central Library-re (Országos Központi Könyvtár) vár az a feladat, hogy ennek a szétszórt anyagnak teljes felhasználását biztosítsa. Ennek ellátása végett azonban nagyobb költségvetési keretre van szüksége.

A közművelődési könyvtáraknak is nagyobb anyagi támogatásra van szükségük, hogy gazdag helytörténeti, kézirat- és egyéb gyűjteményeiket felhasználhassák és továbbfejleszthessék. Egyes minisztériumok is a maguk nemében páratlan gyűjteménnyel rendelkeznek, amiket - mivel nem tudnak róluk - nem használnak ki eléggé a kutatók.

A könyvtárak egyébként leginkább a következő szükségletek biztosítása végett szorulnak erőteljesebb anyagi támogatásra: a nyitvatartás meghosszabbítása, alkalmasabb épületek emelése, több fénymásoló berendezés beszerzése, több katalógus, bibliográfia, mutató készítése. Rámutat ezenkívül a jelentés a személyzet létszámának elégtelenségére és arra, hogy az idősebb könyvtárosoknak meg kell a lehetőséget adni több kutatónap igénybevételére és tanulmányi utazások tételére.

A természettudományos és műszaki könyvtárak rendelkeznek már a "minister of science" személyében és az "Advisory Council on Scientific Policy" révén érdekeiket képviselő szószólóval és tanácsadószervvel. Ehhez hasonló pozícióju képviselőre és ilyen tanácsadó szerv felállítására van a humán és társadalomtudományok terén is szükség. Ez a - megfelelő anyagi alappal rendelkező - szerv irányíthatná a könyvtári álló-

mányok felmérő munkáját, ez adhatna tanácsot arra, hogyan lehetne az állománygyarapítás, könyvfelhasználás, épületek és személyzet terén javulást, illetve fejlődést elérni. Hogyan lehetne a párhuzamosan végzett felesleges munkafolyamatokat kiküszöbölni, s a meglévő országos könyvtári együttműködést hatékonyabbá tenni, illetve kibővíteni. (BZ)

ILLEGÁLIS LENGYEL PERIODIKUMOK BIBLIOGRÁFIÁJA

A Lengyel Tudományos Akadémia Történelmi Intézete összeállította azoknak a folyóiratoknak és újságoknak központi címjegyzékét, amelyeket a fasiszta megszállás alatt adtak ki Lengyelországban a különféle illegális szervezetek. A katalógus 1085 periodikum címét tartja nyilván, amelyeket a különböző lengyel archívumok őriznek teljes sorozatban vagy szórványszámokban. Kb. 100 olyan periodikum adatait is közli a címjegyzék, amelyekből eddig egyetlen példányt sem lehetett fellelni. Lengyel történészek és bibliográfusok véleménye szerint összesen mintegy 1500-ra tehető az ebben az időszakban megjelent illegális periodikumok száma. Ennek kb. egyharmad része jelent meg nyomtatásban, a többi különféle sokszorosítási eljárással készült. (Zbl. Bibl. 75.Jg, 1961. 9.no. 426-427. p.)

KONGRESSZUSOK KIADVÁNYAINAK NEMZETKÖZI BIBLIOGRÁFIÁJA

A Brüsszelben székelő Union of International Associations (Nemzetközi Egyesületek Szövetsége) segílyt kapott a National Science Foundation-tól a nemzetközi összejövetelek, kongresszusok, konferenciák, szimpoziumok jegyzőkönyvei és jelentései havonkénti bibliográfiájának közzétételére. (Cime: Bibliographie Courante des Documents, Comptes Rendus et Actes des Réunions Internationales - Bibliographical Current List of Papers, Reports and Proceedings of International Meetings.) 1957-ig visszamenőleg évi bibliográfiában foglalják össze az ilyenfajta kiadványokat. Az évi bibliográfia kb. 200 lapnyi terjedelmű lesz, ehhez járul még majd a mutató. (Scientific Information Notes, 3. vol. 1962. 6. no. 10. p.)

A FORDÍTÁSI MUNKA SZUBVENCIÓ- NÁLÁSA AZ USA-ban

A National Science Foundation (Országos Természettudományi Alap) 30 500 dollár se-

gélyt nyújtott a Special Libraries Association (Szakkönyvtárosok Szövetsége) fordító központjának, mely a chicagói John Crerar Library-ban működik. A központ - az Amerikai Egyesült Államok kereskedelmi minisztériumának technikai szolgáltatások irodájával kötött megállapodása alapján - megkapja mindazt a bel- és külföldi kormányiszervtől származó s közzé nem tett fordítást, amelyet a technikai szolgáltatások irodája folyamatosan összegyűjt. Az SLA fordító központja a fordításokat mikrofilm vagy fotokópia alakjában árusítja. (Information Bulletin, L.C. 20. vol. 1961. 38.no. 559. p.)

Az Amerikai Egyesült Államok Egyesített Kiadvány-Kutató Központja (U.S. Joint Publications Research Service) évenként mintegy 13 500 lapnyi Szovjetunióból és 48 000 lapnyi Kelet-Európából származó társadalomtudományi anyagot fordítat le. Abból a célból, hogy ez az anyag a lehető legtöbb egyetemi és tudományos könyvtárba eljusson, három tudományos társulat, illetve alap (National Science Foundation, a Joint Committee of the Slavic Studies és Social Science Research Council és az American Council of Learned Societies) az előfizetési díj kétharmad részét megtéríti.

A fordításokat az előfizető könyvtárakhoz kéthetenként küldik szét. (Scientific Information Notes, 3. vol. 1961. 5. no. 5-6. p.)

AZ INDAI DOKUMENTÁCIÓS FOLYÓIRAT TAGORE-SZÁMA

Az Indiai Szakkönyvtárak és Dokumentációs Központok Egyesülete (Indian Association of Special Libraries and Information Centres) a Rabindranath Tagore-centenárium alkalmával hivatalos közlönyének, az IASLIC Bulletinnek soron lévő egész számát (6. vol. 1961. 2. no.) a nagy író emlékének szenteli.

A cikkek sorát Tagore műveinek és a vele foglalkozó irodalomnak bibliográfiája zárja le.